

hodlné prostředí. Žáci ve znevýhodněných školách mohou mít často mnohem rozsáhlejší škálu schopností, protože jejich předchozí vzdělávání může být výrazně heterogenní. Zejména ti, kteří si nevedou dobře, mohou mít zásadní vzdělávací potřeby, které lze jen velmi obtížně splnit (Lupton, 2004).

V některých případech vyplývá neefektivnost škol ze sociálně-ekonomického prostředí žáků mnohem méně. Větší vliv může mít neadekvátní reakce školy na potřeby žáků, nedostatečná podpora pedagogických pracovníků, špatné vedení a chybné odborné postupy. Znevýhodněné školy často postrádají schopnost získat dobré učitele nebo si schopné pracovníky udržet (Harris a Chapman, 2004; Muijs *a kol.*, 2004) a nemají možnost dalšího, pro školy užitečného, odborného rozvoje (Leithwood, 2010). Systematická podpora škol, která by pro ně byla vhodná, je v mnoha případech nedostatečná a školy se dostávají do pasti mezi prostředím náročným na vzdělávání a nedostatečnou podporou systémů. Kromě toho, jak bude ještě dále analyzováno, některé rysy na úrovni systému mohou dále brzdit poskytování vzdělání přiměřeného potřebám žáků v těchto školách. Vzhledem k tomu, že uvedené faktory ovlivňují výuku a možnosti vzdělávání žáků v těchto školách, řešení musí být navržena nejen pro školy, ale i pro třídy v těchto školách.

Je tu ovšem ještě další problém: znevýhodněné školy nejsou v rámci všech zemí chápány stejně a totéž platí i pro způsoby, jak se s problémy znevýhodněných škol vypořádat (rámeček 3.1).

Rámeček 3.1. Problémy s definováním znevýhodněných škol v zemích OECD

Definovat znevýhodněné školy s nízkou úrovní výuky může být velmi složité. Znevýhodněné školy mohou mít některé sociálně ekonomické charakteristiky naprosto stejné a mohou čelit stejným problémům, a přesto může být každá z těchto škol úplně jiná. Takže v zemích OECD se tyto školy nechápou stejně a neexistuje shodná definice toho, co to je znevýhodněná škola, jejíž výuka je na nižší úrovni. Vzhledem k tomu, že národní a dokonce i regionální souvislosti jsou vždy jedinečné, používaná kritéria se liší. Analýza přístupů jednotlivých zemí k určení těchto škol a jejich podpoře může dát představu o aspektech, které jednotlivé země zvažují při kategorizaci znevýhodněných škol s nízkou výkonností.

- výsledky žáků (známky, kvalifikační úroveň, její zvyšování a růst, zlepšování)
- fyzický a lidský kapitál (finance, zařízení, pracovníci a jejich vedení)
- charakteristika přijatých žáků (sociálně-ekonomické zázemí, přistěhovalecké prostředí, specifické skupiny, jazykové bariéry, zvláštní potřeby)
- kontext školy (např. násilí)
- geografické oblasti a regiony
- historie a tradice (např. podpora konkrétní etnické skupiny, která je považována za znevýhodněnou).

A konečně je důležité zdůraznit, že ne všechny školy ve znevýhodněných obvodech nebo se znevýhodněnými žáky jsou školy, jejichž výuka je na nízké úrovni nebo nabízejí horší vzdělávání. Celá řada škol poskytuje vysoce kvalitní vzdělávání i přesto, že působí ve znevýhodněném prostředí, a existují příklady zemí, které mají k dispozici efektivní strategie zacílené na podporu znevýhodněných škol. Tyto strategie jsou probrány v následujících částech